

Саломкі не набярэшся

Нават калі ў вас ідэальныя дзеці, якія растуць і развіваюцца паводле нормаў педыятрыі, вам трэба мець невычарпальныя залежы цярпення, непарушны спакой, паслядоўнасць Тэрмінатара і кілатоны мудрасці, каб захаваць роўны, пазітыўны мікраклімат у сям'і. Калі ж хоць адно дзіця «не такое, як ва ўсіх» — датычыцца гэта фізіялогіі ці псіхалогіі, унутраных ці знешніх уласцівасцяў, — запас нервовай трываласці мусіць быць яшчэ большым, рук трэба мець столькі, як у багіні Калі, і ў дадатак вочы на патыліцы. Смешна? Ды не вельмі, улічваючы, як часта ў зводкі навін трапляюць паведамленні пра няшчасныя выпадкі з дзецьмі, у чым вінаватыя — найперш мы, дарослыя.

Паводле статыстыкі, у 2011 годзе ў Беларусі ад знешніх прычын загінула 262 дзіцяці, у 2015 годзе — 149, у 2016-м — 154. І хоць трагічныя лічбы паступова памяншаюцца, крый божа трапіць у гэтыя «працэнты». Спецыялісты падлічылі: дастаткова 30 секундаў, каб дзіця самастойна адчыніла акно, імгнення — каб пацягнула і выліла на сябе кіпень. Дзеці трапляюць у пажары і ДТЗ, тонуць літаральна ў лужынах, задыхаюцца з-за праглынутых манет, выпіваюць хімічныя сродкі, — і, як правіла, таму, што бацькі альбо бабулі і дзядулі «на хвілінку» выйшлі ў іншы пакой ды заняліся сваімі справамі.

Натуральна, можна заспакойваць сябе тым, што гэта адбывалася заўжды, проста ў эпоху паўсюднага інтэрнэту шыла з меха выпадае раней, чым яго туды пакладзеш. З іншага боку, вярніцеся ў думках усяго на адно пакаленне назад (у сучаснай дэмаграфіі гэта каля 25 гадоў) і адкажыце шчыра: хіба было на той час столькі дадатковых рызык і небяспек: якой была колькасць аўто на дарозе, ці шмат налічвалася электрапрыбораў і батарэек у кожным доме, што мы ведалі пра маскітныя сеткі, гіраскутары, цюбінгі і г. д.? Успамінаю ўласнае дзяцінства: на стаянцы каля дома мы гулялі ў «штандара» і выкладвалі мазаіку з каменьчыкаў — проста таму, што аўто тут стаяла ўсяго адно, а нашы людзі «ў буланую на таксі» ездзілі вельмі рэдка. І гэта не вясковая вуліца, а сталічны спальны раён і шматпад'езны дзевяціпавярховік!

Цяпер іншы час і, адпаведна, іншыя хвалеванні, таму ўдвая дзіўная пастаральная легкадумнасць, якую часам праяўляюць бацькі і старэйшае пакаленне ў дачыненні да дзяцей. Маўляў, я ў шэсць гадоў з ключом на шыі праз увесь горад ездзіў, што з маім малым зробіцца ў двары і тым больш у хаце. Адкрыўце зводку МНС за апошнія некалькі месяцаў — даведаецеся.

Я ні ў якім разе не заклікаю да панікі і істэрыкі, як у вядомай казцы пра «разумныя галовы», — ці помніце, як разладзілася вяселле з-за квахання патэнцыйнай нявесты «сядзеў бы тут наш сыноч, сякера б упала і яго забіла...»? Саломкі на ўсё жыццё дакладна не набярэшся. Большасць дарослых, адэкватных людзей цудоўна разумее, як небяспечна ўключыць рэжым гіперапекі («яжмаці!») і на доўгія гады затрымацца ў стане «мы»: «мы палі», «мы збіраемся ў школу», «мы думаем, куды паступаць», а ў адзін далёка не цудоўны момант раптам спяхаліцца, што дзіця ў параўнанні з аднагодкамі менш самастойнае і больш інфантальнае. З іншага боку, як насаджэнне жорсткіх «не», так і празмерная свабода дзеянняў спрацоўвае не заўжды і не з усімі і часта вылазіць вонкі ўжо ў сьведомым узросце — добра, калі толькі эмацыянальнай халоднасцю да састарэлых бацькоў. Пытанні, як быць з дзецьмі ў тым ці іншым выпадку, хапіла б на энцыклапедыю ў дзясятках тамоў, ды і то жыццё знойдзе, чым здзівіць яе аўтару і складальнікаў.

І вось кожны з бацькоў, як той канатаходзец, балансуе паміж строгаасцю і агрэсіяй, пшчотай і патураннем, уласнымі педагогічнымі ўстаноўкамі і агульнапрынятымі ў грамадстве правіламі ды стэрэатыпамі.

Трымайцеся, «калегі». Помніце, што выхоўваць варта не столькі дзяцей, колькі сябе — будзе дзіця ў дарослым жыцці ініцыятыўным альбо бязвольным, уважлівым альбо бестурботным, перадусім залежыць ад нас. Галоўнае, каб наогул вырасла — жывым, здаровым і шчаслівым.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Жанчына года — 2018

Пераможца конкурсу

ў намінацыі

«Мацярынская слава»

Юлія ТРЫКОЗА:

«З ТРЫМА ДЗЕЦЬМІ МОЖА СПРАВИЦЦА КОЖНАЯ ПАРА»

Тры гады таму прозвішча Трыкоза ўжо было на слыху. Шматдзетная сям'я ўдастоілася звання найлепшай у Мінску. Тады Уладзіслаў і Юлія падзяліліся формулай уласнага шчасця: «Каб быць прыкладам для сваіх дзяцей, нічога асаблівага не трэба. Любіць адно аднаго, клапаціцца і паважаць». Сёння мы зірнём на адносінны ўнутры сям'і з пункту гледжання матулі і пагаворым аб яе працы ў Генеральнай пракуратуры, кніжках па выхаванні і жаночым характэве.

— Я расла ў звычайнай савецкай сям'і: мама, тата, малодшы брат. Жылі сціпла, але дружна. Асабліва весела было, калі на святы да нас прыязджалі матуліныя сёстры і браты з дзецьмі. Ужо тады я разумела: вялікая сям'я — гэта добра, — пачынае Юлія.

— **Вас можна назваць прыкладам той жанчыны, вобраз якой сёння можа лічыцца эталонным. Дасягнулі поспеху і ў кар'еры, і ў сямейных справах.**

— Прызнаюся, кар'ерысткай сябе ніколі не бачыла, хоць і маю тры вышэйшыя адукацыі. Мая першая спецыяльнасць звязаная з эканомікай, па другой я спецыяліст мытнай справы, трэцяя адукацыя — юрыдычная.

(Заканчэнне на 5-й стар. «СГ».)

Простыя ісціны

УСЁ ВЫРАШАЛАСЯ Б ЛЁГКА, КАЛІ Б... НЕ ЖЫЦЦЁ

Бацькоўства павінна быць не толькі высокамаральным, але і прагматычным

«Што рабіць, калі 16-гадовы хлопец хлусіць бацькам?» — «А вы заўжды сваім бацькам гаворыце праўду, нават цяпер, калі сталі дарослымі?». «Як не страціць давер падлетка?» — «Трэба рыхтавацца да магчымых канфліктаў загадзя, бо ўзрост такі». «Чаму дачка наўмысна прычыняе сабе фізічны боль?» — «Яна так перажывае моцныя эмоцыі, пра якія не адважаецца пагаварыць».

Кароткія пытанні і адказы, якія нагадваюць бліц-апытанку, — гэта пачатак сустрэчы з кандыдатам псіхалагічных навук **Надзея ЦЫРКУН**, якую ў межах праекта «Тата-школа» зладзіла аб'яднанне «Клуб ільвоў» у Мінскім цэнтры тэрытарыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей.

СЛУХАЙ — І ЗНОЙДЗЕШ РАШЭННЕ

На пачатку дзеі псіхалаг задае кожнаму пытанне: якую мэту ён пераследуе, прыйшоўшы сюды, і чаго чакае. Праз адказы прысутных Надзея Аляксандраўна не толькі атрымлівае ўяўленне аб тым, што найбольш хвалюе ўдзельнікаў, але і паспявае каратка

пракаментываць сітуацыю, калі чалавек прыходзіць на сустрэчу з надзеяй атрымаць рашэнне праблем сваёй сям'і.

(Заканчэнне на 2-й стар. «СГ».)